

מענין אחד כעין שפירש כאן עכ"ל. ר"ל כעין שפירשנו כאן גבי מזוזה והיינו דכיון דכשירין בין אקלף בין אדוכסוסטוס א"כ תרוייהו לא מיפסל אלא מחמת שינוי המקום.

בא"ד ועוד יש לתרץ דלא הוי מצי לשנויי הכא אידי ואידי אמוזה דכל כמה דלא אשמעי' דמזוזה כשירה משניהם לא שייך למיתני שינה בזה וזוה פסול וכו' עכ"ל. ר"ל כיון דלא מוזכר בצרייתא דמזוזה כשירה על הקלף לא שייך למיתני אם שינה מקום הקלף וכתב במקום שיער דפסול כיון דבתחילה הוה ל' לאשמעינן דקלף כשר במזוזה, אבל הכא בתפלין כבר אשמעינן בצרייתא כל דין תפלין היינו דצעי' קלף ובמקום כשר א"כ שפיר שייך למיתני אם שינה המקום או ששינה מקלף לדוכסוסטוס פסול.

בשמי"ק אות ה' להשלים כגון שכתב בסוף דף של ס"ת פרשת שמע והוא מסיימה בגליון ועושה פרשה סתומה כו' עכ"ל. נ"צ ז"ל פתוחה.

דף ל"ב ע"ב בגמ' הא מורידין עושין והא צעיא שרטוט. נ"צ בתשו' רעק"א סי' נ' תמה מכאן על התוס' קוטה י"ז ע"ב שנסתפקו אי מועיל שרטוט לאחר הכתיבה והא להדיא מצואר כאן דאין מועיל דאל"כ מאי פריך והא צעי שרטוט הרי יכול עכשיו לשרטוט, והכריע כן להלכה דאין מועיל שרטוט לאחר הכתיבה ונשאר בתמיה על התוס', והוצא צרש"ש לקוטה יעיי"ש. ועי' בהגהות מהר"י בדרך שגמי תמה בזה (ולאין שראה אח"כ שכבר עמד בזה בתשו' רעק"א הג"ל) וכ' ליישב וזת"ד דצאמת קודם העיון הוא פלא אבל לאחר העיון לק"מ דהמעין דצדרי החוס' שם יראה דהם קאי בשיטה דשרטוט בתפלין אסור ומיפסל נמי פסול מהלל"מ, מעתה לפי"ז י"ל בתפלין שצלו כיון שעדיין

הרי עכ"פ נשאר עליהו הקדושה הראשונה [וכדחזינן דאין עושין מהן מזוזה מטעם דאין מורידין מקדושה חמורה כו' אלמא דעדיין קדושת תפלין עלי'] וא"כ אף אם הי' הדין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה מ"מ כל זמן שעדיין לא הורד הקדושה חמורה דהיינו קדושת תפלין מסתברא בפשיטות דאין לעשות כה מעשה פסול דהא אף דמורידין לקדושה קלה מ"מ אם ירצה אח"כ להחזירן לתפלין ולצרפן עם שאר פרשיות רשאי, ושפיר פריך בגמ' דהאיך אפשר לעשות מתפלין שצלו מזוזה הא מזוזה צעי שרטוט ובתפלין הרי אסור לשרטוט עכ"ל דצקלרה, וסיים שהדברים מאירים ושמיים צק"ד.

שם בגמ', התם ס"ת ע"ג קרקע הוה. פליאה לי הא להדיא קמני שהי' יושב על המטה וזכר שס"ת עלי' הרי להדיא שהס"ת הי' על המטה, שו"ר צחי' הרשב"א שכ' בזה"ל "נ"ל דלאו דוקא קרקע דהא קאמר שס"ת מונח עלי', אלא ר"ל בשפלות המטה כאילו בקרקע או בקרקעית המטה והוא ישב בעליונותה ולכך נצטער יותר עכ"ל.

ברש"י ד"ה כתיבה כתיבה כו' אי נמי כתוב זכרון בספר וכו' עכ"ל. נ"צ וזהו כוונת המרדכי בזה שהציא צסם פי' הקונטרס דמס"ת יליף דפשוטות האזי קרא דכתוב זאת זכרון בספר אס"ת קאי, ועי' מה שהארכנו בזה בחוד"ה כתבה בתחילת הדיבור.

בתום ד"ה הא מורידין כו' ואור"ת דס"ת צעי שרטוט משום זה אלי ואנוהו אבל תפלין וכו' עכ"ל. נ"צ ולפי"ז הא דפריך בגמ' והא צעי שרטוט מתפלין פריך דהאיך עושין מתפלין מזוזה הא מזוזה צעי שרטוט.

בא"ד וקל"ת תימה דבסמוך ילפי' מזוזה מס"ת צג"ש כתיבה כתיבה לענין כתיבת איגרת וכו' עכ"ל. נ"צ לפנינו בגמ' הגי' "אחיה

והטור לא מיירי כלל מס"ת אלא מתפילין ואגרת, ודלא כמו שהבין הפרישה, א"ש דמתפילין הרי אין ענין של נוי וכמש"כ התוס' לעיל, וגם אין מקום לפי"ו לדברי הקרבן נתנאל פ"ב דמגילה אות ז' ודו"ק.

בא"ד מר עוקבא שלח לריש גלותא דהוה דמיך וקאי בזימרי ישראל אל תשמח צעמים אל גיל עכ"ל. נ"ב צרש"ש מגיה כעמים, והן אמת דכך הוא לשון הפסוק צהושע (וכמש"כ גם ב"מנחת שי" שם), אבל מה מאד קשה למחוק כל הספרים דזכר המקומות הוצא הלשון "צעמים", והוא צירושלמי שם ובגיטין דף ז' (ועיי"ש במהרש"א צח"א משמע נמי שגורם צעמים), וכ"ה בתוס' שם דף ו' ע"ב, וצרא"ש פ"ב דמגילה, וכן העתיק בהגהות הרמ"א למדכי פ"ק דגיטין (וכ"ה בצרצנאל להושע). ואולי דהי' לו איזה כוונה למר עוקבא צמה ששינה לשון הפסוק וכתב "צעמים" במקום "כעמים", אבל אין לומר דמשום דכתב צלא שרטוט הקפיד לא רק להפוך את הפסוק אלא לשנות נמי איזה צורת חיבה, דהא בגמ' דגיטין שם דס"ל דמר עוקבא שרטט וכתב לי' ואעפ"כ כתוב הלשון "צעמים", שו"ר צמאירי לגיטין שם שגורם להדיא כעמים.

והנה מה שאמר צירושלמי "דהוה דמיך וקאי בזמרי" פי' ששכבו ובקומו היו מזמרין לפניו ושלח לי' (מר עוקבא) ישראל אל תשמח צעמים אל גיל (לשון הרא"ש פ"ב דמגילה), ובגיטין דף ז' ילפי' מהאי קרא דאפי' צפה אסור לשורה, ורש"י פי' שם דמיירי לשורר צבית המשחה, אבל התוס' כתבו דראוי להחמיר [אפי' צלא משחה] כההיא דירושלמי דקאים ודמיך צומרא, והוצא גם צטור או"ח סוס"י תק"ס וז"ל "והתוס' מפרשים דאפי' צלא משחה נמי ודוקא למי שרגיל בכך כההיא

כתיבה כתיבה מספר" ולא מוזכר ס"ת ועיי"ש צפירש"י, אבל כנראה דכך הי' גי' התוס', וכן עי' צחי' הרשב"א שם שהביא דכך היא גירסת כל הספרים, ועי' מה שכתבנו לקמן בתוד"ה כתיבה (וע"ע שטמ"ק אות י').

בא"ד ואמאי לא ילפי' מינה ס"ת ממוזזה לענין שרטוט עכ"ל. מצואר מדברי התוס' דלמדין ג"ש מהלכה, ועי' מה שזיין בזה בגהות "בן ארי" על הש"ס.

בא"ד וכ"ת לענין כתיבה לא ילפי' עכ"ל. פי' על מה לכתוב ואיך לכתוב זה אינו מרומז בכתיבה ואין משמעות מלת כתיבה רק מה לכתוב — טהרת הקודש. (ועי' צמרדכי מש"כ ליישב קושית התוס').

בא"ד דדלמא צשרטוט עליון איירי וכו' עכ"ל. פי' דצעי' ששרטט רק שורה הראשונה [או כלשון התוס' פ"ק דגיטין (דף ו' ע"ב)] דצעי' ד' שרטוטין מלמעלה ומלמטה ומצ' דדין, וכ"ה צשטמ"ק כאן בשם תוס' אחרות] אבל שאר השורות לעולם לא צעי שרטוט.

ומבואר מלשון התוס' דאי ס"ת או תפילין צעי שרטוט לא הי' סגי צשרטוט עליון אלא צעי' בכל שיטה ושיטה, אכן מדברי הרא"ש פ"ב דמגילה (והוצא צטור יו"ד סי' רפ"ד) מצואר דהיכי דשרטט שורה הראשונה מכאן ואילך השורה הראשונה הוי כמו שרטוט. מיהו הרי התוס' פ"ק דגיטין קיימו שם דאם אין הסופר יכול לכתוב יפה צלא שרטוט נריך לשרטט בכל שורה ושורה משום זה אלי ואנוהו א"כ י"ל דצכה"ג מיירי כאן התוס' היכי דאין יכול לכתוב יפה צלא שרטוט, ולז"כ דמהא דמסרגלין בקנה אין ראי' עכ"פ דצעי שרטוט בכל שורה דדלמא צשרטוט עליון איירי.

והרא"ש והטור דלא חלקו בין יכול לכתוב יפה, הנה לפימש"כ הט"ז דהרא"ש

לחיתא צירושלמי ריש גלותא הוי קאים ודמיך
צומרא" כו'.

ובן עי' ברמ"א שם שהציא צה"ל וי"א
דוקא מי שרגיל בהם כגון המלכים
שעומדים ושוכבים בכלי שיר או צבית המשתה"
(ולין לדברי הטור), ומשמע דצאינו רגיל מותר
אפי' בכלי שיר שהרי הרמ"א קאי על דברי
המחבר שאוסר בכלי שיר וע"ז כ' דדוקא מי
שרגיל בהם כו'.

ועי' עוד בטור שהציא מלשון הרמב"ם דבכלי
אסור בכל ענין אף צלא משתה ונאפי'
צאינו רגיל — צ"ח, ועוד הציא מתשו'
הרמב"ם דאפי' צפה אסור בכל ענין, ועיי"ש
צ"ח.

בא"ד ולא כתב כדכתיב המלך יואש עכ"ל.
עי' צרש"ש שמהפך הגי' צחוס', וכן
עי' בהגהות "בן ארי" על הש"ס.

בתוד"ה אסור לישב ע"ג מיטה שס"ת מונח
עלי' צירושלמי כו' תיבה שהיא מלאה
ספרים נותנה לראש המיטה וכו' עכ"ל. פי'
תיבה מלאה ספרים שרוצה להניחה תחת המטה
יניחנה מצד מראשותי' של מטה ולא למרגלותי'
שהוא ציון ספרים, ר' אצין צסם רב הונא
והוא שיהא מטה גבוה י' טפחים, פי' מה
שהתירו להניח תחת המטה למראשותי' והוא
שיהא עכ"פ המטה גבוה י' טפחים דאז הוי
כרשות לעצמה, ושלל יהא [חבלי] המטה
נוגעין בתיבה" פי' דאם נוגעין בתיבה אף
שהמטה גבוה י' מיחזי דלצורך המטה נתונה
שם כמו שפי' הר"ש קירילאו' ו"ל או כמו
שפי' צפני משה דאם נוגעין הוי כמחוצר
למטה.

בתוד"ה כתבה אגרת פסולה כו' פי' צקונטרס
איגרת צלא שרטוט וקשה דלעיל
אמרי' שרטוט של מזוזה הללמ"מ כו' עכ"ל.

הנה צסוטה י"ז ע"צ גצי מגילת סוטה איתא
כתבה איגרת פסולה צספר אמר רחמנא,
ופירש"י והלכה למ"מ שהספרים נריכין שרטוט
עכ"ל, וא"כ לפי"ז י"ל צשי' רש"י דההלכה
לא נאמר אלא צספר, ומזוזה הוא דילפי'
כתיבה כתיבה מספר ושפיר אמרי' דשרטוט
של מזוזה הוא מהלל"מ כיון דספר גופי' אינו
אלא מהלכה וכו"ח האיך איכא למילף צכה"ג
צג"ש מספר כיון דספר אינו אלא מהלל"מ,
כבר נתבאר מדברי החוס' לעיל ד"ה הא
מורידין, דדנין ג"ש מהלכה וכן מוצא צגמ'
פסחים דף פ"א ע"ב וכמו שצין בהגהות צן
ארי', וכבר העירו האחרונים מרש"י שבת
קל"ב ע"ב, ועי' צ"פה עינים" לשבת שם
שהציא מהרמב"ן צשרש השני לשרשי המלות
סוד"ה והנה הרב, שכ' דאף דאין דנין ק"ו
מהלכה אצל ג"ש שפיר יליף יעוי"ש, ועכ"פ
דברי רש"י כאן מיושצ שפיר].

והתוס' דלא ניחא לי' צזה היינו משום
דלשיטתייהו אזלי דס"ל ס"ת לא צעי
שרטוט והלל"מ לא נאמר אלא צמזוזה, וראייתם
מהא דפריך לעיל "הא מורידין עושין והא
(מזוזה) צעי שרטוט", משמע דס"ת לא צעי
שרטוט, אצל כבר פירש"י ו"ל דמתפילין פריך,
וכן מפורש שי' רש"י צמגילה ט"ז ע"ב דס"ת
צעי שרטוט גצי "דברי שלום ואמת מלמד
צצריכה שרטוט כאמיתה של תורה" שפירש"י
דהיינו ס"ת וכמו שהוצא צחוס' לעיל, וכן
צגט וצמגילת סוטה צעי שרטוט כיון דכתיב
צ" ספר.

והנה צהא דיליף כתיבה כתיבה מספר פירש"י
מוכתב לה ספר כריתות אי נמי כתוב
זאת זכרון צספר כו' ולפי ה"א נמי" נראה
דהיינו מס"ת יליף, וזהו שהציא המרדכי צסם
פי' הקונטרס דמס"ת יליף, וכן מצאחי אח"כ
צשטמ"ק לקמן דף ל"ד. (אות כ"ב) גצי כתבה

כותב לו ב' ס"ת יעו"ש) ועוד מצינו לשון כתיב (שם פ' וילך) "ויהי ככלות משה לכתוב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמס" וצ"ע.

בא"ד ומפרש ר"ת אגרת מקרא ולא מסורת שלא דקדק בחסירות ויתרות והא דיליף כתיבה כתיבה לא כמו שפי' בקונטרס מוכתב לה ספר כריתות דכמה חסירות ויתירות יש בגט דיתיהו"יין דיתיע"יין חמשה חמשה יודין וגם חסירות כגון למהך ושרטוט נמי וכו' עכ"ל. נ"צ מדברי הבה"ז נראה דמש"כ התוס' דכמה חסירות ויתירות יש בגט הוא לא פירכא על פי' הקונטרס אלא הוא המשך לפי' הקונטרס דיליפי' מוכתב לה ספר כריתות שצריך לדקדק בחסירות ויתירות והיינו דמצינו כמה חסירות ויתרות בגט, [וכן שרטוט נמי אשכחן בגט כ"ל לפי' הבה"ז, ולא נחפרש היכן אשכחן ואולי הכוונה דכך נוהגין מקדמת דנא לשרטוט בגט וכמו שפסק בזה"ע סי' קכ"ה סעי' י'].
אלא שלפי"ז חסר כאן בדברי התוס' הטעם אמאי צאמת א"א למילף שצריך לדקדק בחסירות ויתירות, וצ"ל לדבריו דס"ל להתוס' דרק לכתחילה מדקדקי' בזה בגט וכן בשרטוט אצל דיעבד לא נפסל צדך [וכדמוכח מקושית התוס' בסמוך שהקשו אמאי לא ילפי' לי' גט כתיבה כתיבה דליפסול בזה ויהיינו דליפסול אף דיעבד וכדפי' הבה"ז שם חזינן עכ"פ דס"ל להתוס' דדיעבד לא מיפסל] ומשו"ה כתבו כאן לא כמו שפי' בקונטרס דילפי' מוכתב לה ספר כריתות ומשום דהא התם בגט דיעבד אינו נפסל צדך כ"ג בכוונת התוס' לפי הבה"ז. מיהו צ"ע שהעיקר חסר מן הספר, ועוד המשך לשון התוס' שהקשו דספר דגט אחי לסיפור דברים כו' ג"כ לא משמע כפי' הבה"ז.

על האזנים כו' שכ' "א"נ מכתבת ס"ת ילפי דכתיב כתוב זאת זכרון בספר".

אלא שתמוה לי על מה שראיתי בחי' המיוחסים להרשב"א ז"ל שכ' להוכיח כג' הספרים דגרסי' מס"ת דאי מגט או מקרא דכתוב זאת זכרון בספר מנ"ל התם דצעי' שרטוט כו' ותמוה דהא קרא דכתוב זאת זכרון נמי בס"ת איירי.

אח"כ הראוני ב"אבן עזרא" (שמות י"ז י"ד) עה"פ כתוב זאת זכרון בספר כו' וז"ל "והוא ספר התורה, או ספר אחר הי' להם ויקרא ספר מלחמות ד' ואינו אהנו כאשר אין לנו ספר הישר" כו' עכ"ל. מיהו דעת הרמב"ן שם דאס"ת קאי, ועכ"פ יש לנו ב' פירושים בזה, וא"כ שפיר י"ל דהרשב"א ז"ל יסבור כפי' ה"אבן עזרא", אצל השטמ"ק והמרדכי הנ"ל יסברו כדעת הרמב"ן ז"ל וא"ש, שוב מנאחי תנא דמסייע לי' לפי' האבן עזרא מתרגום יונתן בן עוזיאל שם שחרגס בזה"ל "כתוב דא דוכרנא בספר כתיבא דמלקדמין", ופי' שם צפי' יונתן וז"ל "פי' זקנים הראשונים כתבו כל דצריהם בספר מלחמות וכמוזכר גם כן בס' הישר וכעת אינו אהנו" עכ"ל, והוא ממש כפי' האבן עזרא, (ועי' עוד במדבר פ' חוקת עה"פ ע"כ יאמר בספר מלחמות ה', דהתם גם הרמב"ן מפרש דהכוונה לספר צפני עצמו שהי' נקרא ס' המלחמות, ואילו התרגום יונתן מתרגם שם ב"ספר אורייתא").

והנה עיי"ש עוד בחי' הרשב"א שכ' בזה"ל "אלא נראה דלעולם ילפי' מס"ת דאע"ג דלא מצינן כתיבה על ס"ת" כו' יעו"ש, ולכאז' תמוה דהא להדיא מצינן לשון כתיבה על ס"ת (דברים י"ז) גבי מלך וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר (והלשון משנה תורה דרשוהו חז"ל בסנהדרין (כ"א ב') שהי'

אבל באמת פשטות לשון התוס' משמע דלא כפי' הנה"ו, אלא מש"כ "דכמה חסירות ויתירות יש צגט" היינו כוונתם דצגט לא קפדינן אחסירות ויתירות ונאים לסתור פי' הקונטרס דילפי' לפסול מגט, והוא איפכא מפי' הנה"ו, וכן ראיתי להדיא במרדכי בשם רבינו ניסים ז"ל וז"ל "מה שפ"ה דילפי' מגט דכתיב צ' ספר אין נראה כלל דצגט איכא הרבה חסירות ויתירות, וספר דכתיב צ' לסיפור דברים הוא דאח"כ כו' עכ"ל. ומה שהמשיכו התוס' "ושרטוט נמי אשכחן צגט" כבר הגיה צ"ק דצ"ל ושרטוט נמי [לא] אשכחן, ולפי"ז אחיא דברי התוס' על נכון כפשטי', וכן ע' במעדני יו"ט על הרא"ש הל' ס"ת סי' ז' ס"ק א'.

והנה מה שהוכיחו התוס' דלא קפדי' צגט בחסירות ויתירות מהא דכתיב דיתיהוויין דיתיהוויין דאיכא חמשה יודין, עיקר ההוכחה הוא מהיתירה של היו"ד שלאחר הד' ושלאחר הת' אצל ג' יודין האחרונים הרי הם נריכים למשמעות הלשון וכמבואר בגיטין דף פ"ה ע"ב יעוי"ש צפירש"י, (ועי' שו"ע אה"ע סי' קכ"ו סעי' כ"ב).

והנה עלם הענין של חסירות ויתירות צגט אף שנוסח הגט אינו לשון הכתוב צמורה מ"מ שייך צ' ענין של חסירות ויתירות והיינו כל אות שרגילים לנקדו בחיריק וכתב יו"ד במקום חיריק או וי"ו במקום שורוק מיקרי יתר וכשכותב צלא יו"ד קרי לי' חסר וכמו שפי' בהגהות "מלאכת יו"ט".

אלא שיש לזכר מנ"ל להתוס' דלא קפדינן צגט בחסירות ויתירות אי משום דכותב דיתיהוויין יו"ד אחר הד' ואחר הת' שמה כן הוא הרגילות ומשפט הכתיבה לכתוב מלא כשכותב צלא ניקוד כיון שאינו נוסח של תורה שנוכל לדון צ' במקרא ומסורת, וכ"ת דמשפט

הכתיבה לכתוב צלא יו"ד א"כ מנ"ל למידק דלא קפדי' חסר מדכתיב צ' "למהך" צלא יו"ד הרי כך הוא הרגילות לכתוב חסר צלא יו"ד.

והנראה דמזה גופי' הוכיחו התוס' מדחזינן דלפעמים כותב צגט מלא כגון "דיתיהוויין" ולפעמים כותב חסר כגון "למהך" אלמא דלא קפדי' בחסר ויתר ודו"ק. [והנה אף שיש טעם צמה שכותבין "למהך" צלא יו"ד כי היכי דלא ליחזי כמו לי' — מהך וכמבואר בגמ' גיטין שם, מ"מ אי משפט הכתיבה לכתוב חסר לא הוי לשנות משום חשש זה אע"כ דלא קפדי' וכמש"כ צ"ק טה"ק יעוי"ש שהאריך בזה, והוא ג"כ מפרש כוונת התוס' צמ"כ "דכמה חסירות ויתירות יש צגט" היינו כוונתם דלא קפדי' בחסר ויתר צגט ודלא כהנה"ו, אלא שכ' לקיים גי' התוס' שלפנינו צמ"כ "ושרטוט נמי אשכחן צגט" יעוי"ש מה שפי' בזה, אצל לכא' עיקר חסר מן הספר, ועכ"פ לפי הגהת הנ"ק אחיא דברי התוס' כפשטי' וכמו שביארנו].

בא"ד לא כמו שפי' בקונטרס מוכתב לה ספר כריתות וכו' עכ"ל. נ"ב נראה דר"ל אלא מס"ת הוא דילפי' וכמבואר לעיל בתוד"ה דאי, דילפי' מזוה מס"ת לענין איגרת, ואף דהתוס' לא סיימו כאן להדיא דילפי' מס"ת שמה נקטו זה לדבר פשוט ולא הוצרכו אלא לאפוקי מפירש"י, ואח"כ כתבו דעוד יש לפרש דיליף מקוטה כו' משמע דבתחילה פי' צע"א והיינו כדנבאר דמס"ת יליף.

בא"ד וצפירוש הקונטרס לשון אחרון דיליף מכתוב זאת זכרון עכ"ל. ר"ל או די' לפרש כפירש"י בלשון אחר דיליף מכתוב זאת זכרון בספר, ובמעדני יו"ט (על הרא"ש הל' ס"ת סי' ז' ס"ק א') העתיק לשון התוס' "[וכפירוש] הקונטרס לשון אחרון" ור"ל

בהילפותא מקוטה הוא כמו הילפותא מכתוב זאת זכרון צספר. (ועי' לעיל בתחילת הדיבור שהארכנו אס הילפותא מכתוב זאת זכרון "צספר" הכוונה מס"ת ממש או שהי' ספר מיוחד).

בא"ד וז"ע אמאי לא ילפי' לי' גט כתיבה כתיבה דליפסול צהכי (או) מדכתיב צי' ספר עכ"ל. פי' אמאי לא ילפי' נמי גט דליפסול צלא שרטוט או אס לא דקדק בחסירות ויתירות.

והנה צמהרש"א מוחק תיבת "או" והסכים לזה ה"ק ודלא כהצ"ז והיינו דחדא מילתא היא ומשום דמכתיבה כתיבה אכתי לא ידעי' אלא דאסור לכתחילה ומספר ילפי' ליפסול, ואינו מוזן דהא צמוזה ילפי' כתיבה כתיבה ליפסול אף דלא כתיב צהו ספר.

והיותר נראה לכאוי' כהגי' שלפנינו דגרסי' "או" מדכתיב צספר וכגי' הצה"ז (וכ"מ מלשון הט"ה ק מדכ' על גי' המהרש"א שכבר השיג עליו צצה"ז משמע שמסכים לזה), וציותר מתצאר לפי"מ שכתצנו לעיל דהתוס' נקטו בתחילה דהילפותא כתיבה כתיבה מספר היינו הכוונה מס"ת (וכמצואר מדצריהם לעיל ד"ה הא) ואח"כ כתצו דעוי"ל דמקוטה יליף דכתיב צהו צספר, ולז"כ כאן לכלול צקושייתם לפי צ' הפירושים, היינו לפי' ראשון אמאי לא ילפי' נמי צגט כתיבה כתיבה מס"ת, או לפי' שני דילפי' מקוטה והמיעוט הוא מספר הרי צגט נמי כתיב ספר וק"ל.

בא"ד ואין לפרש אגרת ר"ל צעמודים קצרים כו' עכ"ל. נ"צ וגס צגט נוכל לומר שהי' פסול צכה"ג.

בסוה"ד היינו מעשה שהוא צגוף הצית ענמו עכ"ל. פי' דמקום מוזה שהוא צגוף הצית לא הוי מעשה אומן — ז"ק.

ועי' תוס' צצ"מ שס שרלו להוכיח דמניחין המוזה מעומד וכשי' רש"י לקמן (ל"ג). דאל"כ גוצתא דקניא ל"ל, ודצריהם סתומים לכאוי' ועיי"ש צמהרש"ס מה שציר צזה. וע"ע צצ"ח שס מש"כ צכוונת התוס'.

דף ל"ג בגמ' כתצה על שני דפין פסולה. רש"י ז"ל פי' חצי צדף זה וחצי צדף זה והיינו שכתצה על צ' עמודין אפי' צעור אחד מיפסל, אצל התוס' והרא"ש פי' דעל שני דפין הכוונה על שחי עורות, ושי' התוס' לעיל דף ל"ב. ד"ה דלמא, דאס תפרן לצי' העורות אהדדי שפיר דמי, אצל דעת הרמב"ם והטור דאפי' תפרן פסולה וכן פסק צשו"ע סי' רפ"ח סעי' ד', ולענין אס תפרה קודם הכתיבה עי' צצ"ח שס צשם תשו' רעק"א סי' רי"ג.

שם צגמ', ריש גלותא צנא ציתא כו' אמר ר"נ תלי דשא צרישא. יש צזה מחלוקת הראשונים ז"ל. לפירש"י "דשא" הכוונה לסיפין והיינו דצעי' שיעמיד תחילה הסיפין ואח"כ יקצע המוזה משום תעשה ולא מן העשוי, אצל התוס' מפרשים דדשא היינו שער או דלת (וכן מתרגמי' פ' דצרים עה"פ דלתים וצריח "דשין ועצרין") ומיירי כגון פיתחא צין צצרי לצי נשי ומשום היכר ציר נגעו צזה, ודעת הרמב"ם ז"ל נמי דדשא היינו דלת אלא מיירי